

Цетиње, 15. октобра

„Свијет се мијења, али човјек остаје исти!“ — давно је још рекао један велики мислилац.

Сјетили смо се тих мудрих ријечи данас, кад се и у најпросвјетљенијем XX. вијеку врше неправде, које се од оних из мрачнога средњег и варварскога старога вијека разликују само по облику, а по суштини ни најмање. И данас велике рибе прождиру мале, моћни газе слабе и нејаке и богати исисавају сиротне. И данас правда лежи у топузу, који не мора изгледати управо онакав као онај Мусе Кесеџије, већ мало лепши и углађенији, али у толико опаснији. И данас је свијет овај долина плача, коју су напуниле сузе сиротиње, угњетених, бесправних и намучених патника. И данас се више но ма када прије води страшна борба за опстанак, која се свршава са побједом јачега. И данас мали народи или надниче великијема, или им служе као кусур за подмиривање себичних рачуна. Кад су се некада вршиле удаје и женидбе владалачких кћери и синова, давали су се мирази у облику читавих покрајина, и то данашња култура зове варварством. Данас се не дају више такви мирази, али се за то скупе на каквоме конгресу Пилати и Кајафи, те и без питања и пристанка малих откину од њих дијелове тијела и подијеле их међу собом. То се данас зове судом просвјетљених и резултатом добро схваћених интереса! Што напошљетку ређати и даље, кад је и данас у пуној слави и важности својој начело: ко је јачи, тај је у праву?

Не треба више идеалисати и тражити анђеле по паклу. Не гледајте брата у отмичара, судију у тужитеља, ни татора у онога, који је насрнуо да вам отме из шака пошљедњи залогај. Не треба се уздати само у побједу правде и на томе уздању заснивати темеље своје будућности. Правде и правце добиће се само онолико, колико се буде имало моћи да се извојују. Кров ће вам бити над главом читав само у толико, у колико будете имали воље, памети, снаге и средстава да га браните од напасти. Не идите у шуму међу разбојнике са златницима у џеповима, а без пушке о рамену. Не само да ће вас опљачкати, ако сте ненаоружани, већ ће вам и живот одузети, покушате ли да вапијете за правдом. Оставите идеалисање о свјетској правди романима, пјесмама, позориштима и катедрама, за часове одмора и душевног уживања, а на позоришници живота спремите се да једном добивено право као и оно, које желите добити, извојујете сопственом снагом.

У карактеру српскога народа о-

тима маха пјесничка жица. Србин је болећива срца и добре душе, која никоме није рада учинити криво. Он због тога много страда, јер се том његовом особеном користе они, који правду мјере по сили. При томе је цијело васпитање народа српског и току пошљедњих тридесет година ишло рђавим путем. Оно је развијало и јачало поменути жицу српскога карактера на штету животних српских интереса. Од оне сањалице Светозара Марковића па све до данас, по Српству се само идеалише о правди, братству, једнакости и слободи. Народ стално занимају тијем лијепој причама, те му је слабљена снага акције и отпора управо зато, што је и сам нехотично долазио до увјерења, да му је непотребно јачати храброст, кад у културноме свијету има толико правде и слободе. Што да се оружја снагом, кад ће се и без ње доћи до побједи српскога права? — мислио је он. Млађи српски свијет, школован по разним европским средиштима, враћао се кући с идеалима и гледао је, да у српскоме народу оживотвори идеје, које не славе побједу још ни тамо, откуда их је пренио. Српски радикализам у пошљедња два деценијума распростирао је само ту мисао, лијепо и узвишену у суштини, али неостварљиву и штетну још за дуго у пракси. Она је ухватила маха и корјена у српскоме народу тако брзо зато, што је нашла плодно земљиште у српскоме пјесничкоме темпераменту, који је више склон за дубоко осјећање, но за хладно размишљање и стварање. Данас је та мисао у кризи. Она је потиснута и слоњена од једнога силнога разочарања, које је захватило цео српски народ, од разочарања, које је ушљед анексије Босне и Херцеговине наметнуло увјерење: да брутална сила гази туђа права и у XX. вијеку!

Нека би то једном поучило млађи српски нараштај, да нашу ларму, наше протесте, наше вапаје за правдом, човјекољубљем и истином силни овога свијета неће поштовати све дотле, док не виде, да смо ријешени увијек оружати своју снагу и спремати се да силом извојујемо себи правду. Нећемо их ми толико заплашити одлуком, да је српски народ и недовољно спреман готов погинути за своје право, већ куд и камо више тијем, кад им покажемо, да је наше народно „вјерују“ постало начело: *правде ће ми се дати онолико, колико будемо имали снаге и воље да је отгонимо.* А та снага и воља не добија се преко ноћ, или у наступу самоубилачкога огорчења због неправде, него једино дуготрајним оружањем и спремањем и проповијањем народу, не фантазија Светозара Марковића, већ практичне државне мудрости гвонскога Бизмарка: „да сила иде пред правом“, пошто се на основу тога начела још и данас моћни обраћају на нас мале и нејаке

Тријумф Велике Британије

Отаџбина Гледстона, Нелсона, Тенисона, Бајрона и Шекспира и осталих енглеских великана људскога ума, ових дана тријумфира у слави и поносу своме.

„Краљица мора“, која влада у свих пет дијелова свијета и чија се застава лепрша на легијама трговачких бродова и на панцерима многобројних убојних оклопница, опет је прибавила важност својој моћној ријечи, својој вољи и своме начелу: „Балкан балканским народима“.

Та моћна и просвјетљена држава, велика по богатству и радљивости свога народа, угледна по храбрости својих синова, недостижна по вјештини својих морнара и славна по окретности и мудрости својих државника, узела је на себе улогу части, достојанства, хуманости и правде у најновијој кризи балканској, у којој се у најтежем положају без своје кривике налази српско племе. Њене новине, њени политичари, њени државници проговорили су гласом громовника и поновили смисао ријечи великога Гледстона: *к себи руке, Аустријо!* Иза тих ријечи стоје непрегледни редови убојних енглеских ратних лађа, из којих зјапе страшне чешусти неколико хиљада топова, спремних да на прву ријеч Краља Велике Британије и Цара Индије пропну ватру ужаса и покора на оне, који хоће да отму Балкан од балканских народа.

„К себи руке, Аустријо!“ — грми ријеч гордога и поноснога Албијона на сред Цариграда, гдје је аустријска дипломатија ових дана покушала да обрлати Турску и да је поново превари. Не да Енглеска да и даље черупају посноци „Дранга“ Турску и балканске народе. Она их је ударила по прстима, и за то се сада у својим листовима превијају од бола и Великој Британији срамоте да не може бити горе. Али, она не мари за њихове празне ружне ријечи, већ их тјера са Балкана, у чему ће наћи на савезнике и потпору код свију балканских народа, који ће Великој Британији, Краљици свјетских мора, вјечито захвални бити на њеном заузимању за њихову слободу.

Цетиње за Енглеску

Како смо јавили у прошлome броју, на Цетиње је у петак приспио нови дипломатски заступник енглески г. Орели. На глас о његовоме доласку, цетињско се грађанство искрено обрадовало. Сјутра дан, у суботу, похитало је да својој радости даде и виднога израза. Поменутога дана пред вече велики број грађанства са енглеском и црногорском заставом на челу упутило се био према „Гранд Хотелу“, гдје је одсио г. заступник Велике Британије. На раскрсници између Катунске и Дворске Улице манифестанти су се сустрели са г. заступником, који се у колима био кренуо да чини посјете. У трен ока кола су била опкољена од одушевљенога народа, који је бурним клицањем поздрављивао г. Орелија. На то је између манифестаната ступио напријед г. Јован Матановић, који је г. заступника енглеског на француском језику поздрављивао овим прекрасним говором:

Господине посланиче,

Становништво пријестонице Цетиња, сазнавши да је дошао представник Енглеске, похитало је, да вас поздраве срдачним добродошлицом и да искаже осјећања, која гаји према великоме енгле-

скоме народу, који је први дигао свој глас против незаконите огимачине двију српских покрајина од стране једне државе, која гази своје сопствене обавезе и одлуке великих сила. Ова повреда, којом се међу мале балканске државе на дуга времена увлачи једна западна велика сила, стална је опасност за њихов опстанак и за њихове природне и неопориве тежње. Већ прије тридесет година велики Гледстон, да би се одстранила ова опасност, која би била стална опасност немира и промјена, дао је Европи лозинку пуну правичности и практичнога смисла: „Балкан балканским народима!“ Та формула правичности данас је агажена. Сила је објавила рат идеји. Мисао слободе и јединства српскога народа одржала је ову земљу у животу и независности кроз пуних пет стотина година. Она је створила Србију, Грчку и Бугарску; она је проузроковала пошљедњи велику рат на Балкану, и скоро ће неминовно произвести други; али, она се ипак не може уништити, јер је та идеја срце седам милиона наше браће Срба, који се од шест стотина година боре и гину за њу.

Господине посланиче,

Народ, који гледате пред собом, народ војника, зна, да је и један дипломатски представник војник, који мора да ради према добивеним наредбама. Зато тај народ, долазећи да вас поздравља, нема другу циљ, но да и пред вама завапи од бола и да вам искаже, да је учињеном му неправдом погођен у живац. Он жели, да изрази поштовање и захвалност испред представника народа, који корача на челу цивилизације, и који је и данас, као и прије тридесет година у вријеме великога Гледстона, подигао свој моћни глас у заштиту балканских народа.

И овај наш, као и сваки народ, сан је од осјећања; он љуби или мрзи. Дошао је овдје да испред вас даде изрази своје болу због неправде и да искаже своју мржњу противу оне државе, која своје губитке ушљед слободе талијанске хоће да накнади српским ропством. Дошао је овдје да искаже своју љубав према енглеском народу, пред његовим представником и пред енглеском заставом, која се у слави својој вије у свијех пет дијелова свијета.

Живио Краљ Едвард! Живио енглески народ!

Говор г. Матановића попраћен је од стране народа одушевљеним усклицима енглеском народу и г. заступнику Краља Едварда и његове владе.

Дубоко трнут таквим видним доказом симпатија, које грађанство црногорске пријестонице гаји наспрам Енглеске, г. Орели срдачно је захвалио на овацијама, и пошто се клицање стишало, на француском језику изговорио је овај кратки говор:

Господине,

Многи сам захваљан на учињеном дочеку и на поздраву. Одговарајући на исти, ја вас могу увјерити о мојим личним симпатијама као и оних енглескога народа, које ће ви и у толико боље бити очуване, у колико више будете настојали да будете вођени мудрошћу нашега обожавамога Господара.

Клицање се поновило, и оно је било још веће, кад је г. Јован Матановић превео говор г. заступника на српски језик.

Timeo Danaos et dona ferentes

(Чувај се Дајанаца и кад ти поклоне доноси)

Ако је икада ова стара изрека била на своје мјесто, то је данас; ако се коме с више права могла рећи, то је данашњој Турској. Аустро-Угарска, називући зар, да ће њен поступак бити од европских велесила осуђен, а можда и сузбијен, обиснула је Турску и пошто по то хтјела би да с њом закључи засебан споразум. Постигнувши такав споразум, учинила би европску конференцију изливном, а ако би се и састала, одузела би јој њену битну садржину и ова би, спарушена, оставила послје себе као ружа кад прецијета — само шипак.

Нема сумње, да она Турску заплашује. Најприје је увјерава да анексијом Босне и Херцеговине није ништа изгубила, а послје је застрашује новим недаћама ако би допустила да ствар ријеша Европа на конференцији. Трећи је адут Новона-

зарски Санџак, а последице можда и још какве бенефиције на туђи рачун.

Што се прве тачке тиче, губитак турски је таман толики, колико је Аустро-Угарска анексијом Босне и Херцеговине добила. Говорити да анексијом Турска ништа није изгубила, то је тако безумна тврдња, да је здрав разум не може схватити. За такву тврдњу способни су само они, који за кажњиве кривице стоје пред судом правде. У невољи њихова логика чини очајничке скокове.

Исток је квалитета и застрањивање. У Европи нема силе, која није скочила да заштити турске интересе. То отворено исповиједају Енглеска и Француска, а Русија је чак одбила и приједлог аустријски, који је она посредно Русији учинила, да за се тражи компензацију у отварању Дарданела за руске убојне лађе. Опасности дакле нема. И све док је било изгледа да ће Русија ту бечку уличу прогутати, Аустро-Угарска се уздала у конференцију. Али, кад се Русија одрекла да прими јудине сребрнике и задржала себи одријешене руке, Аустро-Угарска је видјела, да се окрће работа мало drukчије, не би ли с њом постигла за-себну погодбу.

Сад је јасно, да она том погодбом, ако је постигне, хоће да подвали великим силама и да их постави пред свршен чин.

Не знамо, да ли ће Турска на то аустро-угарско лукавство нагазити и дати се ухватити, али ако буде, то неће бити ништа друго, већ да на своју штету врши сама један аустро-угарски посао у Европи, због кога ако био остао неспиршен, Аустро-Угарска би имала веома тежак положај. Само се по себи разумије, да се Аустро-Угарској жури, и хтјела би да постигне споразум прије конференције, али каква разлога има Турска да се жури и да за Аустро-Угарском потрује — она Турска, коју је ова у договору са Бугарском похарала? Нарочито нема смисла журити и погађати се сад, кад нико ништа од Турске не тражи и кад је и сама Русија одбила компензацију у слободном пролазу кроз Дарданеле, коју јој је Ерентал посредно препоручио. Турска би на тај начин подвалила и силама и самој себи. Каквом се добру може надати од једне државе, која ју је у оваку ситуацију бацила? У старог злотвора никада новог пријатеља, вели једна мудра пословица.

Што се самога споразума тиче, који би јамачно био стављен и на хартију, довољно је да Турска погледа на приједност досађаних тврдња аустро-угарских државника и на вриједност оних протокола, које су аустро-угарски државници потписивали. Није ли Аустро-Угарска погазила један такав значајан уговор какав бјеше берлински? Није ли погазила и сепаратан протокол, који је по Анотоу потписала, јамчећи за суверенитет Султанов у Босни и Херцеговини и привременост окупације? Зар би у Цариграду последице таквог искуства могло бити државника, који би Аустро-Угарској на рјеч и на потпис смијели вјеровати? То би био доказ да се у Цариграду не руководе искуством и мудрошћу. С таквом Аустро-Угарском Турска не може апсолутно ништа сепаратно углављивати. Ако какве гаранције на свијету може бити, то могу дати само велике силе договорно, а да би договорно било, потребна је конференција. Наравно не онака конференција, која би од сила направила аустро-угарске јатаке и благословила њено дјело.

Што се којекаквих гаранција тиче, што их галантно нуди Аустро-Угарска, то могу бити само данајски поклони, од којих се Турска треба чувати као од живе ватре. Једна вјероломна Аустро-Угарска, која је то показала кроз сну споју историју, не може искрено ником никакве гаранције давати, нити ће се они макар и за најкрупније интересе турске жртвовати. Она се жртвије само за своју корист, а ту корист може она скинути само с леђа турских и српских. С ничијих нише. Она нема будућности, она је само данашњица, није она италијанска, нити према огромној Русији. Она једино тражи будућности на Балкану, и с тога она ту не може ни Србији ни Турској дати никакве гаранције за будућност, које би биле у њихову корист.

Нека се зато Турска добро чува данашњих поклона, које јој пружа Аустро-Угарска у циљу сепаратног споразума.

Хроника

Ниске улоге. Аустро-угарска штампа не стиди се данас у својој невољи, којој нико други није крив но Ерентал, и најнижњих улога. Тако бестидно и плитко интригира, да задивљује свијет.

Барварски поступак са бригадиром Вукотићем у Загребу правдао омашком. Бајаги нијесу органи власти могли на чисто

бити да је бригадир Вукотић — бригадир Вукотић, и ако им је показао паспорт и пропусницу аустро-угарског посланика на Цетиње, а могао је то знати барон Ерентал у Бечу, и ако није видио ни бригадира, ни паспорта и пропуснице.

Јасно је као дан, да је Аустро-Угарска намјерно ишла на то да уврједи Црну Гору и њенога Господара. Намјера та постаје јаснија онаким плитким изговором, колико да није без изговора.

Колико им је мисија Вукотићева три у оку, види се даље и из тога, што се је штампа њихова спустила на ниво пиљаричких интрига и огорања.

Србији износи, како је г. Вукотић измислио аферу с бомбама, а Црној Гори вели (одмах неколико реди даље), како је Србија послала бомбе на Цетиње. Ако је г. Вукотић аферу са бомбама измислио, онда ове нијесу послате из Београда, а ако су послате, није Вукотић аферу измислио.

Просто у Бечу су данас изгубили памет!

БИОГРАД И ЦЕТИЊЕ

Орган радикалне демократије „Одјек“ доноси овај уводни чланак:

Пријестоница Црне Горе и наша пријестоница нијесу увијек говориле једна другој као пошљедњих дана. Њихова кореспонденција тешко да је икад била овако високог полета и овако тоглог тона. И једна и друга имале су толико моралне снаге да се огму из силета ситних питања који је, сада се види, други плео. Обије су се окренуле истом идеалу и обије стале у одану службу истом интересу народном.

Нека им је зато част обијема. За срећу и брзи обрт у односима дивје независне српске државе заслугу имају њихове владе. Српски народ у Црној Гори и Србији спавад је жалитио што је и долазило до дружбијих односа сепаратних, те као што је туговао због неспоразума, тако се сад радује споразуму Цетиња и Београда. Дивје српске владачке куће биле су и дужне свом народу пружити једном призор искрене слоге и грђења, мјесто призора којих нам се сада непријатно сјећати.

Ми сматрамо да је брзо изравнање не-сугласица вјешто и вјештачки изазваних, доказ колико добре воље, толико свјест о неразлучној заједничкој интереса, заједничкој опасности и потреби заједничке одбране наше дивје земље. Оно је већ прва победа, која условљава друге даље и они који су је извели, дају наде да ће ствар нашег племена бити добро бранена.

Шта је оскудијевало и оскудијева нашем народном карактеру за оваке ситуације? Љубав к земљи не; одушевљење не; готовост на жртве не; јунаштво најмање. Оскудијевало је *широка и трезвена свијест о стању опасности у којој се налазимо* и као државе и као народ и о *сталној* потреби да се заједнички бранимо. Имају малу државу, то је већ у *приликама* које владају само за се опасност, имати је на Балкану, то је двогуба опасност. Немати стално свијести о тим дивјема опасностима, није трећа опасност, већ погубица прије а последице. Надајмо се да ће је Србија и Црна Гора избјећи. Надајмо се да ће у увјерења и осјећања свију који руководе њиховим државним пословима и бригама ући факат, да једна моћна и изражена сила надире на нас Србе, али да нас ради лакшега успјеха *прво раздваја*. Раздваја област од области, државу од државе, династију од династије, варош од вароши, село од села, своје од својих. Босна и Херцеговина назване су *издвојеним тијелом* (Corpus Separatum) у оном истом акту којим су присаједињене Аустрији. Ако се подмамо томе систему издвајања и раздвајања, неминовно ћемо бити завладани. Непријатно би једна по једна наше области постајале засебна тијела у једном царству, које је лукавством себи увијек повраћало оно што је увијек на сабаји губило.

Велика Србија

Daily Graphic, велики енглески лист, за који веде да има интимних веза са највишим политичким круговима у Енглеској, доноси је на уводном мјесту један значајан чланак, који је учинио не малу сензацију. У томе се чланку изражава усрдна симпатија српској раси и доказује, да је у интересу европскога мира и сталности потребно да се створи Велика Србија. То не само да би било корисно Турској, него и западним силама, које имају интереса у томе, да њемачки Organ не продре куд је наумено.

Одавно се у српској јавности претреса то питање, али оно до данас није могло бити уважено. Сад, кад је Аустро-Угарска отворила карте и показала, куда смјера, сад је пуцло пред очима и гордом Албиону. Толико се пута писало, да је јака Србија са Црном Гором једини бегем на западу југословенском, који ће зауставити навалу туђинштине и обезбједити Балкан од нежељених гостију.

Хвала, кад се то сад у Лондону увиђа, и кад се увиђа у круговима који су мјеродавни. Уједињено и јако Српство биће јако само да задржава западну бујицу, али никада толико јако, да би могло загрозити Енглеској, Француској, Италији, Русији и Турској. Онај, који штити своје сопствене интересе и тим уједино и њихове, не може им никада бити на сметњи, ни опасан. Зато је свима поменутих државама у интересу, да се српски народ уједини и да тако постане чврст бегем њемачкој навали на исток. Сад бар не може никоме нејасно бити куд Аустро-Угарска у друштву с Њемачком срља. Поставши анексијом Босне и Херцеговине балканска држава, она стиче права и да буде мирођија у свакој чорби, која би се на Балкану заувала. А чује ли се њен глас, она ће се поштарати да му прибави важности. Као бакланска држава, она ће с правом почети говорити о својим интересима, који ће бајаги бити угрожени, и онда ни једна унутрашња ствар наша неће се моћи без ње рјешавати. Тако ће она свуда протурати полако своје интересе, а за интересима њић ће и њен територијални захват.

То може да се избјегне само на тај начин, ако се анексија не призна, и ако питање Босне и Херцеговине остане отворено, ван домања уговора о тројном савезу између Италије, Аустро-Угарске и Њемачке, како би се конфликти поводом тога питања свршавали ван савезних обавеза. То једно. Друго је заложити све снаге, да се Босна и Херцеговина отргну из руку Аустро-Угарске, како би се истисла са Балк. Полуострва. Србија и Црна Гора, које би дошле на њено мјесто, биле би гаранција, једина и најбоља, за даљу безбједност Балк. Полуострва. То како је у интересу српских држава, тако је и у интересу Турске, Енглеске, Русије, Француске и Италије. Ми се овом обрту у мишљењу код синова Велике Британије од срца радујемо.

Гласови поводом анексије

Анексија и Босанци

Босну и Херцеговину су пропутовали многи новинари и један од њих пише у „Фракфуртским Новинама“ како ће анексија Босне и Херцеговине врло рђаво утицати на тамошње становиштво, које и иначе не може бити задовољно са аустро-угарском управом. Он истиче како је становиштво јако незадовољно и да је то незадовољство оправдано. Своје писање он завршује овим ријечима: „И ако становиштво остане за неко пријеме мирно, то неће бити зато што се помирило са својом судбином, него с тога што упира своје очи у велике силе, за које држи да ће се одупријети анексији“.

Стање у Дубровнику

Лист „Dubrovnik“ доноси: „Ово задње вријеме у нашем граду изгледа нека прет опсадног стања. Нигдје да се кренути, ни еким да се састанеш, јер те свуда прате и чувају. Жандарми патролирају по граду, а многи преобучени тихо се прикраду, слушају разговоре и — тек осану денујући на поглаварство и државно одвијеништво. Понашање јавне и тајне полиције управо је провокаторно, те се не може у неким приликама ни подносити. Свраћамо нарочиту пажњу нашим пријатељима, да се не обзиру на све оне, који баш намјерно прилиже, а да се упушта с њима у какав говор из кога они лако и на свој начин нађу не-

што, чиме ту же. Мислимо, да би било добро, да се наша опћина окрене на више мјесто, е да би наш мирни град о-слободе ове напасти. Што с нама мисле?“

Исто се тако жале и други дубровачки листови.

Гласови поводом анексије

Енглези за Србе

У Енглеској је пријатељско расположење према Србима, који су устали оправдано за своју ствар. То се, крај осталог, може видјети и из писања енглеских листова, који се љуто обарају на Аустро-Угарску због анексије Босне и Херцеговине.

Странци за Србе

Колико је расположење према Србима на страни, најбоље се види из тога, што се са свију страна многи уписују у добровољце српске. Тих добровољаца има из Енглеске, Француске, Италије, Русије и др. држава.

Чеси и анексија

Један дио Чеха изјаснио се за анексију, док је други, знатио већи, са свим противан анексији. Међу тим Чесима, што не одобравају анексију, налазе се и Чеси, што живе у Србији. Они су ових дана држали заједнички скуп и на њему су добили изјаву оне садржине: „Осјећајући колико је увријеђена словенска узајамност небратакским и несловенским поступком чешког посланика д-р Крамаржа и неколицине мањих листова чешких, са гнушањем осуђујемо исти. Са радошћу поздрављамо честит поступак делегата чешког Клофача и чешке радикалне странке и, одобравајући њихов правац и држање у питању анексије Босне и Херцеговине, изјављујемо нашу сагласност са праведним захтјевима браће Срба“.

Голуби писмоноше

У Србији је ухваћено неколико голубова, који су нумерисани, те се сматра да су то голуби писмоноше, који су из Аустрије пуштени.

Енглези Србима

„Daily Telegraph“ доноси чланак, у коме позива Србе да остану енергично у служби својих националних интереса и нека ступе у савез са Црном Гором и Турском противу Аустро-Угарске. Упућује Србе да се боре за своје националне идеале и нека се надају на потпору Енглеске. Босна и Херцеговина су српске земље, као год и земља између Драве и Дунава, те је и морају Срби добити.

Овај се лист сматра као орган краља Едуарда.

Званични деманти

Влада у Босни и Херцеговини издала је овај деманти:

„Загребачки „Обзор“ доноси је вијест из Груже, да су Црногорци из Пине преко херцеговачке границе упали у Херцеговину, да су допрли у гатачко поље, гдје да је дошло до сукоба с аустро-угарским четима и том згодом, да су погинула четири човјека, а Црногорци, да су и једино село упалили. Та је „Обзорова“ вијест по све измишљена, јер Црногорци нијесу продирали на херцеговачко земљиште, те по томе није било никаквих сукоба, нити је ко погинуо, нити је које село запаљено. Не само у Херцеговини, нарочито према црногорској граници, већ ни у осталој Босни и Херцеговини није било у најновије вријеме никаквих напада и немира, а пославито није било никаквих непријатељских упада“.

Сарајевска „Српска Ријеч“ назива овај деманти занимљивим.

Аустријска опрезност

У Аустрији су постали врло опрезни. Не само на железницама што иду у анектиране земље, по и на другим пругама особље је жељезничко регрутовано из војника, а претечајну прше само о-фицири.

Новопазарски санџак

Да би завадили Србе са Младотурцима, Аустрија је пустила глас како се из Србије и Црне Горе ради на томе, да оне дивје земље приграбе Новопазарски Санџак како би се спојиле. И тако је уштампано створено мишљење да је збиља то тежина Срба и да би се они тиме задовољили.

Када се видјело нашта се овим иде српски и црногорски посланици изјавили су на Порт, да је то глас протурен и да Срби не желе никакве накнаде на рачун Турске.

Убијен на граници

Од добрих Босанцима су почела да пуцају ребра. Зато и није никакво чудо

што су се дали у бјег. Особито Мусли-
мани гледају како ће се прије да спасу
капца својих паметних спасиоца. Један
од њих, Дервиш Коранбеговић из Чај-
нича, немајући пасоша покушао је код
Металоке да пријеђе границу. Како је дуж
ијеле границе постављена стража, то га
она опазиле и како су у страха велике очи,
помисли да је то један од оних много-
бројних шпијона, о којима тамо сви са-
њају, потрчи за Дервишом и убије га.

Вукотић о догађају у Загребу

Биоградски листови доносе: Јуче смо
јавили, да је аустријска полиција задр-
жала на путу изванредног изасланика
Књаза Николе, бригадира г. Јанка Вуко-
тића. Ево како сам г. Вукотић прича о
том аустријском дивљаштву: „Кад сам
прекјуче по подне стигао са својим пра-
тиоцем на загребачку железничку стани-
цу, ушла је у мој купе полиција. Тражи-
ли су ми пасош.

Ја сам им показао лесе-пасе, који ми
је на Цетињу дао аустро-угарски посла-
ник, барон Кун. Али су ми загребачки
полицајци одговорили да они неће ништа
да знају о томе, и да ја морам ноћи
с њима.

У пратњи седморице њих спроведен
сам у префектуру и ту су ми затражили,
да им покажем све хартије. Ражљутан тим
поступком довикнуо сам најзад, да сам ја
изванредни изасланик Књаза Николе и
да немају права вршити нада мном пре-
трес.

— Знамо ми то добро, одговорили су
ми они, али државни разлози захтијевају,
да се изврши претрес.

Шта сам знао да чиним! Извадио сам
и показао им све своје хартије, па чак и
новчаник. Кад су све прегледали, они су
отишли, оставивши на вратима стражу.
И остао сам ту затворен пуних 7 часова.

Да не бих чинио узбуњу на Цетињу и
у Биограду, писам хтио ништа да јављам
о моме хапшењу, већ се телеграфски
обратим на барона Ерентала.

Опоменуо сам га на мој положај и из-
нио оно што се са мном чини. Онда је
он наредио да ме одмах пусте. Чим је
његов одговор стигао, ја сам се прим
позом кренуо за Земун“.

Г. бригадир је стигао до Земунa, али су
му и ту поново правиле неприлике. На
железничкој станици поново су му пре-
гледали све ствари и исправе. Најзад су
нашли да Вукотићев пратилац нема ис-
праван пасош, те да не може пријећи у
Биоград. И тако г. Вукотић пријеђе у
Биоград, а његовог пратиоца земунска
полиција спроведе у префектуру.

Чим је стигао у Биоград, г. Вукотић
је послао Књазу Николи опширан извје-
штај о свему што му се на путу догодило.

Дневне новости

Болест Књагиње Милене. У току
пошљедњих дана Њено Краљевско
Височанство Књагиња Милене опет
се осјећала доста слабо. Љекари
су савјетовали Њеноме Краљ. Ви-
сочанству, да се ради поправке
здравља, чим јој буде боље, кре-
не у иностранство.

Крштење Књаза Михаила. У
недјељу је на Крушевцу извршено
крштење новорођеног сина Њи-
хових Височанстава Књаза Мирка
и Књагиње Наталије. Мали књажевић
добно је на крштењу име Михаилo.
Чину крштења присуствовали су ро-
дители; Њихова Кр. Височанства
Књаз Нашљедник и Књагиња Ми-
лица, и г. пуковник и г-ђа Кон-
стантиновић. Кум је био г. војвода
И. Пламенац.

**Енглески посланик код Госпо-
дара.** Нови енглески дипломатски
заступник при нашем Двору био је
у току пошљедњих дана три пута
у подужој аудијенцији код Њего-
вога Краљ. Височанства Књаза
Господара.

Наше изасланство у Риму. Кра-
љевско-талијански министар иностр.
дјела г. Титони конференсио је прекјуче
у Риму са нашим министром пред-
сједником г. др. Л. Томановићем
и г. Јовом Поповићем, начелником
пошта и телеграфа Г. др. Тома-
новић враћа се данас, разумије се
преко талијанскога Барија и наше-
га Бара, из Рима на Цетиње. Г.
Јово Поповић продужује из Рима
у нарочитој мисији пут у Париз и
Лондон.

У аудијенцији код Цара. Јуче
је Његово Величанство Цар Нико-
ла II. благоволио примити у Пе-
терхофу у аудијенцију нарочитога
изасланика Црне Горе г. Лазара
Мијушковића.

**Тобожње писмо Књаза Госпо-
дара.** Загребачки „Рокрет“ донио
је вијест, да је Њ. Кр. В. Књаз
Господар упутио предсједнику Цр-
ногорске Н. Скупштине писмо, ко-
јим га извјештава, да је одсудно
противан одлуци Скупштине за рат.

И та је вијест злонамјерно из-
мишљена и пуштена кроз помену-
ти скандалозни хрватски лист, који
је тако гнусно сијао раздор између
Србије и Црне Горе.

Господарев курир. Хрватски ли-
стови саопштили су вијест, да је
Њ. Кр. В. Књаз Господар послао
у Беч цару Францу Јосифу наро-
читога курира са својеручним пи-
смом. Та је вијест неистинита и
злонамјерно измишљена.

Нови посланик. На упражњено
мјесто посланика у горњо-црмни-
чкој капетанији, г. Лабуда Гојнића,
који је тај мандат изгубио промје-
ном положаја, изабран је кап. Ми-
лан Поповић.

Изјава предсједника Думе. Пред-
сједник Руске Думе, Хомјаков, из-
јавио је, да Русија неће никако
дозволити да Аустро-Угарска за-
грози интересима балканских на-
рода, нарочито словенских.

**Сјајан дочек бригадира Јанка
у Крагујевцу.** Како је познато, г.
бригадир Јанко враћа се из Био-
града преко Крагујевца, Ивањице
и Рашке у Црну Гору. Г. бригади-
ра на путу од Биограда до српске
границе прати један официр, који
му је додијељен као ађутант. У
Крагујевцу, у срцу Шумадије, г.
бригадир је био сјајно дочекан од
народа и грађанства. Биле су при-
ређене бурне манифестације Црној
Гори и Господару и сложном ра-
ду двију српских држава.

Враћа се преко Турске. Г. бри-
гадир Јанко Вукотић, који је бо-
равио у Биограду неколико дана
као наш нарочити изасланик, вра-
ћа се у Црну Гору преко Новопаз-
арскога Санџака. То је г. брига-
дир Јанко учинио зато, да при
повратку кроз Аустро-Угарску не
би био изложен случајним понов-
ним бруталним поступцима од стра-
не власти. Он ће бити много без-
бједнији кад путује и кроз арнау-
тлук, него ли кроз Аустрију, коју
су њене власти у Загребу осрамо-
тиле на сва времена и приказале
је свијету као државу, у којој ни-
јесу сигурни, кад кроз њу путују,
ни изасланици владоца сусједних
држава. Кад су власти у сусједној
монархији могле на онакав недо-
стојан и нецивилизован начин иза-
сланика нашега владоца да сву-
ку са брзога воза, да га претреса-
ју у полицији до коже, да га ни
крива ни дужна држе у затвору и у
њему шиканирају, онда је природ-
но претпоставити, да се г. Јанко Ву-
котић не би ни жив вратио кроз
такву државу, којој је, изгледа, мно-
го стало до тога, да Црна Гора
буде у овим временима лишена
таквога генерала.

Славље Српскога Примаса. Да-
нас се навршило пуних педесет го-
дина свештеничке службе Српскога
Примаса Пресвијетлога Господина
Архиепископа Милиновића. Кроз тај
дуги вијек данашњи слављеник био
је увијек вјеран своме позиву и као
проповједник Христове науке, и као
слуга Божијега олтара, и као чов-
јек ријетких врлина, и као Слове-
нин најширега родољубља, и као
носилац и бранитељ словенске ми-
сли. Својој жаркој љубави према
свему што је словенско дао је био

виднога израза особито онда, кад
се примио положаја и дужности
Српскога Примаса и одлучио, да
се стави на расположење владоцу
Црне Горе, готов да Њему и Цр-
ној Гори послужу до краја свога
живота. И он је заиста са ријетком
преданошћу и особитом вољом све
своје силе употребио да положај
Српскога Примаса одговори на ми-
јењеноме задатку и допринесе ко-
ристи угледу Црне Горе, која је,
вјечито слободна, вјечито била и
примјер вјерске толеранције на за-
падним обалама Балкана. У пита-
њу Св. Јеронимскога Завода Zalo-
жио се био свом снагом да се спор
око тога завода сврши повољно
по интересе Словенства, за које се
тада у Риму код Св. Столице би-
ла заузела наша отаџбина.

Својим радом и љубављу према
Црној Гори, данашњи слављеник
стекао је у нас опште поштовање.
Признање, које му се указује у
свакој даној прилици са висине цр-
ногорскога пријестолја, доказ је, ко-
лико се цијене његове заслуге.

И данас, кад је Пресвијетли Гос-
подин Српски Примас дочекао так-
во ријетко славље, Књаз и Гос-
подар Црне Горе указује му своје
милостиво благопожељење и призна-
ње у овој телеграфској честитци:

*„На данашњи дан прије педесет
година први пут сте ступили пред
жртвеник Свештеничјега и од тада
сте свету свештеничку службу сје-
динили са узвишеном службом на-
родноме добру и словенској мисли.
Са поносом можете гледати на
свој педесетогодишњи рад, од ко-
јега сте добар дио, као Српски
Примас, посветили Црној Гори и
Мени, задуживши Мој народ и
Мене трајном захвалношћу. Раду-
јући се из свега срца, што сте у
здрављу дочекали такво ријетко
славље, ја вам честитам педесето-
годишњицу ваше службе Богу и
народу са тојлом жељом, да још
дugo поживите као свијетло при-
мјер вашој у Христу браћи, а на
корист миле нам отаџбине.“*

Никола“

Срдачне телеграфске честитке по-
слали су слављенику и Њихова
Краљ. Височанства Престолонаш-
љедник Књаз Данило и Књагиња
Милица, Њихова Височанства Књаз
Мирко и Књагиња Наталија, а та-
ко исто и Књажевска Влада и г.
Министар Просвјете.

Мио гост. На Цетиње је допу-
товао г. Јован Пантелић, нарочити
изасланик париских листова „Ма-
тена“ и „Фигара“. Г. Пантелић је
родом из Србије; он је син пок.
српскога пуковника Ђ. Пантелића.
Своје школе свршио је у Паризу,
гдје је и стално остао и ставио се
у службу интереса српскога наро-
да како својим везама са угледним
француским политичарима, тако и
својом сарадњом на угледним па-
риским листовима, који његовome
перу указују најшире гостоприм-
ство. Г. Пантелић је јуче посјетио
више наших угледних личности, а
данас у 11 час. прије подне имао
је част бити примљен у аудијенцију
код Његовога Краљ. Височанства
Књаза Господара. Сјутра г. Панте-
лић путује у Париз, да присуствује
на великоме митингу, који је па-
риска српска колонија сазвала ра-
ди протеста против анексије Босне
и Херцеговине. На томе митингу
учествоваће и неколико виђенијих
политичара француских.

Чланак Херберта Вивијана. Од-
лични енглески публициста, који је
прошетос био на Цетињу приликом
јавне расправе, написао је у великој
енглеској ревији „Балкански Исток“
прекрасан чланак под насловом
„Књаз Никола Црногорски“ У томе
чланку г. Вивијан уздиже заслуге
Књаза Господара за Црну Гору и

Српство и Његову улогу у овој
кризи балканској означава као зна-
чајну и важну по Балкан и српски
народ.

Збор у Никшићу. У недјељу су
у Никшићу држале Црногорке скуп,
са кога ћемо донијети извјештај у
идућем броју.

Вријеме. Почетком ове недјеље
биле су јаке кише, ушљед чега је
било захладнило, али је од јуче
вријеме попустило и пролепшало
се тако, да је сунце поново обас-
јало топло, као да нигдје у околи-
ни није био снијег.

Штампарска грјешка. У по-
шљедњем броју нашега листа у
извјештају о Црвеноме Крсту и о
акту, који је одбор цетињских го-
спођа предао Њ. Вис. Митрополиту
Господину Митрофану, погрјешно
је штампано име предсједнице од-
бора. Мјесто г-ђа Милица, треба
да стоји г-ђа Марица Пламенац,
што овим исправљамо.

Књижевност

Књижевни глас. Глино Н. Нејавовић из Подгори-
це, издао је овај проглас:

Поне године дао сам у штампан календар „Зета“
за годину 1909. Издање календара „Зета“ припре-
диће се особитом пажњом. На техничку страну
израде положена је особита пажња. Хартија је врло
добра, те ће се моћи такмичити са хартијама
најбољих календара. Календар „Зета“ уз то је за
паше прилике најбољи и најгоднији календар. Ка,
застареши доћи ће потпуно уређен и удељен тако-
да ће моћи врло лако послужити као приручна
књига у многим приликама свакоме. Поред кален-
дарског дијела, ући ће оне године неколико при-
помијела са једном пјесмом. Народа ће бити врло
укупна, с вичалом слоган Његовог Височанства
Књаза Мирка. Календар ће бити готов у другој
половини мјесца новембра. Цијена је само 40
пара. Ирепродукција календара молим, да ми се ја-
не одмах са поруџбом. Родољубне растураче
српске књиге молим, да ми буду на руци и да
ми се јаве са адресом. Умолјају се сви родо-
љуби, да помогну, да се календар „Зета“ што
више растрије у народ. Преплатници ће добити
календаре о трошку поднаца. Све поруџбне треба
упућивати напоначу.

Народно здравље

Поштари. — Поеак, којим се пише печате, бо-
јанине се често бојама, које садрже у себи по-
најније отровних ствари јединена живе. Кад та
па пламену растопио, па се и сам разори, жи-
ва се из њега издваја у облику отровне паре, и
може, ако удишемо, нашим здрављу наудити. По-
себи се разумије, да та опасност није велика, ако
па примјер тек по гдјекада такви послом печатим,
али ако то будемо радили на дава у дан, па још
по неколико сахата дневно, онда је опасност ве-
лика. С тога нама радишци у пошти, који имају
посла с печатењем писма, добро да знају, да тог
приликом напу од посла не дишу. Нека, прије свита
таки посла раде само у добро провјетраним про-
сторима, и пјека те просторе и за вријеме рада
често провјетравају, да опаз издах од посла
одије.

Запара и трајање радничке снаге. — Радници у за-
твореним и затвореним просторима не страдају
само од покарена ваздуха, него од врућине и ла-
паре. Врућина и запара не да се опростити по-
требне количине измјене топлоте, а не да му се
пи испарити, па у томе је опасност. Под тим у-
тицајем саопи снага радника, а ако тај утицај по-
дуже потраје, може доћи и до обилних појава.
Тако је на пр. утврђено, да радници у угљеним
рудницама, гдје је велика жара и запара, стално
одемосе нећ око 45, а радници у другим ру-
дарским окрима, гдје ва пр. има више промје
а жале жале, тек око 34. год. свога живота —
дакле за 9 година касније.

Гласови из публике

Госп. Д-ру Јазу Димитријевићу
поћи „Српске Самосталне Странке у Босни“
у Сарајево

Јазо,
Не прочитам на твога „Дана“, него на
„Обзора“ од 20. окт. 1908., да си при-
јатељ анексије. Вјеруј, Јазо, не бих ради
тебе ни претом мрљаво, јер знам да одиш
платити по водама аустријским, него морам
ради неоправданог и поштеног српског си-
јета, да ти речем три четири. Домовина ти
је Босна; домовина ми је Херцеговина. За-
једно смо учили у Бечу. Заједно писали
наше меморандуме противу Калаја, и т. д.

• За изпис под овом рубриком уредништво
не одговара ни у ком погледу.

и т. д., хоћу да ти речем: познајемо се добро.

Прочитах, Лазо, твоју изјаву и — преразих се. Данас кад је гурнут нож у срце и може и твоје култу, — уједињену Српства — данас, кад свако Српче зна да је 12 година етеже песину и пружа је пут напет крвног душманина: данас, када је, по моме мишљењу, кринуо по српски народ двајест и најеретичнији час — час освете до истребљења — ти се, Лазо, јављаш с твојом прокламацијом, у којој пјеваш хвале цару аустријском, која треба да постане «Краљ Босне».

Напио се, дакле, шав таквијех, од којих смо највише стрепили; нашо се таквијех, који су плућули на образ свој и свога народа: нашо се таквијех, који су своју душу продали приом сатани, напио се, о Срби, Босанија, која издају Српство, нашо се издана и народа српског имена и српског народа.

Држао си, Лазо — мудра глава, у Цариграду митинг и предложио да се пошаље депутација од 60 лица, која ће цару и краљу Францу Јосифу предати захвалу босанских Срба за анексију Босне и Херцеговине. Половину парламента сачињаваће седмачица...

Хоћеш ли ти то, Лазо, повести оне седмачке, који нејау на своје глједу ни једне једине хаљине чисте, којима кроз капе вавре праменови косе, а кроз обућу пропадају прсти?

Да неће то, Лазо, бити они седмачи, чија дјена трчају или сасвим гола, или у самој комузи, на којој нема једног или наједног рукава? Хоће ли бити то они седмачи, који имају какву кукавну колибу, коју «кућом» зову и која има једну једину кобу за свога «главу» и за његову породицу, и за његову жарву? Волиш ли ти то, Лазо, цару у Беч оне седмачке, који са својом породицом дејста дана у једној живи од сјечанице и јечмене с луком, а веома ријетко присмачу граха или кртоле, која шездесет дана у години ништа не заложу, а једва сто дана у години се сви наједе?

Лазо, неbrate, ако ћеш само такве седмачке повести ћесару — био ти срећни пут!

Првије него поћеш из твоја поносе Босне, увиједи из сред ње један велики, један огромни, један до неба високи просјачки штап, који ће бити симбол дапањег стања српског народа у којој и твојој несрећној дојави. Успрегите се свих 60 (а нашо би их за така штап и 600000) депутараца под тај штап, поћите ћесару у Беч и захтијевајте нека нас пред представницима чисте Европе прими на Schmeltz-у, на му онда ти, као Србим из Босне, речу ово:

Служи наре, ћесаре од Беча, чуј нас, чуј! С обзиром на све што се до данас догодило у нашој лијепој Босни и Херцеговини, можемо само то тврдити, да се у њој, по сталном програму пуних 30 година на том родило, да нам се земља босне измучу, а наше пародно племе сасвим уништи. Ми, честоти наре, сазнајемо страх оних, који су предужели, да наш народ истребе, али који немају неће, да то оговорно признају. Не могуће је кроз читав један људски плук говорити српском народу о љубави, а да он вада осјећа маћехину мржњу. Јудо је један народ морално, економски и физички у кални упронастатив, а у исто доба од негалојалност захтијевати. Јер како је досад радил и како још данас ради босанска управа према нама, исто је, као кад би нама рекла: «Народе српски, ти живиш једино за то у твојој Босни и Херцеговини, да плаћаш царине, порезе, монополе и глобе, да се бринеш за многобројне експитице на Аустро-Угарске и за њихов рапелт et ceteras, а да њих и њихов сигурност да правни и подијеш касарне, куће и дручине, да градиш за туђи рачун железнице, а у замену за све то ти не смијеш сазнати ни св. Сану, ни крсту славу, ни петориске јунаке, али смијеш и мораш доћи до просјачког штапа, ежурш и мораш умријети од глади, ну прије него ли умриш, мораш твој просјачки штап ставити твојим унџетачима на расположење!»... И ево, служи наре, дошли смо и допјели ти тај симбол, допјели смо ти једино што је још наше, а то је ево овај — просјачки штап! Уми га и предај

својој Европи нека га остави у своју архиву с патисом, да је на том штапу дана 7. октобра 1908. године култура Европа објесила један криједни, један поштени, један културни народ, који се звао Српски Народ, за ту приједбу, да из те архиве буде запесен само онда, кад буде требало објесити и разапети силну Аустро-угарску Царевину!

То му рече, Лазо, па ти био срећан пут. Испред свих твојих другона ово ти, докторе, поручује

Подгорина, 11. октобра 1908.

Проф. Михайло Буквић.

Најновији телеграми

(Од Бечкога Кор. Бироа)

Српска мисија

Биоград, 12. октобра. На челу мисије, која ће отпутовати у понедјељник преко Б. Пеште за Петроград налази се Краљевић Ђорђе, који ће предати цару својеручно писмо краља Петра.

Дине у част бригадира

Биоград, 12. октобра. У вече је био гала дине у почит бригадира Вукотића у краљевом двору. Краљ Петар напио је у здравље Књаза Николе, књажевске породице и Црне Горе и с одушевљењем навео потпуну слогу и споразум између двију независних земаља у садашњим озбиљним приликама, која ће бити и у будуће ради заједничког дјествовања.

Извољски у Берлину

Берлин, 12. октобра. Извољски је данас конферисао са Шеном и Биловом.

Сјутра ће га примити цар Вилем.

Српски посланици у Цариграду

Цариград, 12. октобра. Изванредни изасланик Стојан Новаковић и посланик Менадовић учинили су посјету министру иностраних дјела. Велики вазир због назеба није долазио на Порт, те га стога нијесу ни посјетили.

Држање Турске

Цариград, 12. октобра. Министар Иностраних Дјела потврдио је послје подне да портин одговор на програм конференције није још послан. То се има приписати тежњи непосредног споразума. Околина великог везира тврди, да је Енглеска савјетовала Турској споразум с Аустро-Угарском и Бугарском.

Штампа турска држи, да се положај Бугарске погоршао ушљед држања веселила и војничких мјера предузетих од стране Турске, те стога ће Турска бити и принуђена да се сагласи са Портом.

Руски деманти

Петроград, 13. октобра. «Вјесник» побија вијест неких страних новина да је било судара и двобоја између начелника министарства иностраних дјела, Чарикова, и савјетника аустро-угарске амбасаде принца Фирстенберга.

Шен и Извољски

Берлин, 13. октобра. Шен је посјетио Извољског.

Вијести из Цариграда

Цариград, 13. октобра. Аустро-угарски посланик Палавићини учинио је код порте представке односно бојкотовања трговачке робе аустријске у Валони. Порта је објавила да ће учинити све што је потребно.

Јени Газета доноси интервју с Новаковићем, који је рекао, да није у Цариград дошао званичном мисијом. По његовом мишљењу пошто су ове двије државе јако оштећене скорашњим догађајима, то

би било корисно да се с обије стране политичари споразумију. Сада говорити о накнади у земљи било би излишно. Српско посланство изјављује да је лажна вијест да је Новаковић донио какво писмо од стране Краља Петра. Новаковић ће остати у Цариграду десет дана. Он и Менадовић посјетили су великог везира.

Русија и Њемачка

Колоњ, 13. октобра. Из Берлина се јавља да је разговорима, које су имали Извољски, Шен и Биллов, била циљ, да се спријече теже компликације, да би се олакшао споразум између велесила.

Пријатељски тон тих разговора потпуно одговара традиционалним пријатељским одношајима између Петрограда и Берлина.

Аустријске делегације

Пешта, 15. октобра. У аустријским делегацијама почело се расправљати питање о буџету министарства спољних послова. Готово сви говорници одобравају анексију Босне и Херцеговине, којом се није повриједило право ни једне велесиле, честитајући Еренталу што је увео јачу и активнију политику.

Ерентал понавља: ми немамо у начелу ништа против конференције; одлучени смо да остваримо ту замисао, јер желимо да учинимо све што је могуће да се отклони напетост што постоји. Ми мислимо да би Босна требала да буде потпуно искључена у програмима конференције. Ми не можемо, разумије се, допустити да се на конференцији расправља извршени чин раширења суверенитета, али с наше стране неће се учинити никакво противљење да конференција, узевши то на знање, констатије приликом прегледа Берлиског Уговора укинуће чланака, који се односе на Босну и Новопазарски Санџак.

Што се тиче накнаде, министар изјављује да о томе не може бити говора, јер ми тиме нијесмо повећавали наше посјед, а ако би се баш дошло до говора о томе, то би могло бити само наспрам Турске, којој смо учинили накнаду, одричући се наших права на Санџак.

Што се тиче Србије и Црне Горе, које немају никаква права да заузму дипломатско становиште у погледу анексије, нити да у томе посредују ма на који то било начин, са благонаклоношћу водићемо рачуна о њиховим интересима, али би те државе требале да се посвете њиховом унутрашњем развићу, а не да се одају неостварљивим сновима. Министар додаје, да, чувајући наше интересе, ми ћемо се старати да се постигне опште умирење, а наћи ћемо снажну помоћ код наших савезника Њемачке и Италије. Министар с поуздањем гледа у будућност, јер држи да се могу констатирати и код других влада мирољубиве тежње, којима је и сам надахнут.

Са Русијом, којој смо дали доказа вјерности и пријатељства приликом руско-јапанског рата, размјењују се мишљења о конференцији. У Петрограду као и код нас жива је жеља, да се дође што прије до разбистрења положаја на Балкану. Министар је завршио захвалношћу на потпори, коју је делегација указала његовој политици што ће олакшати његову задаћу да појача аустријски положај наспрам иностранства.

Турци у Биограду

Биоград, 15. октобра. Јутрос су приспјели 15 царинских турских чиновника као гости њихових срп-

ских колега. У њихову част је данат банкет, на коме је био посланик турски.

Бригадир Вукотић у Крагујевцу

Биоград, 15. октобра. Бригадир Вукотић враћајући се преко Ново Пазарског Санџака, одушевљено је дочекан у Крагујевцу, гдје су тога дана у његову почит сви дућани били затворени. Манифестанти су испрегли коње из његових кола, и одвукли иста до стана. Вукотић је телеграфским путем благодарио Министру предсједнику на одушевљеном дочеку, који му је учињен у Србији.

Гимназист противу Аустрије

Биоград, 14. октобра. Јуче је у Смедереву један гимназист збацио с а.-угарске агенције заставу. Предсједник Велимировић је ишао да се извини код аустро-угарског посланика.

Скуп жена у Биограду

Биоград, 14. окт. Јуче је био велики митинг сазван од биоградских госпођа ради протеста против анексије Босне и Херцеговине. На митингу је присуствовало око 10.000 жена и људи. Једногласно је усвојена резолуција, којом се народ српски позива на бојкотовање трговачких производа аустро-угарских и ъемачких. Затим је прочитан позив женама: Француске, Румуније, Енглеске и Русије, којим се моле за помоћ противу насилног поступка Аустро-Угарске. Манифестанти су пошљетога чинили овације пред посланством енглеским, француским, турским, краљевим и престолонашљедниковим двором и пред хотелом бригадира Вукотића.

Савез Србије и Црне Горе

Биоград, 14. октобра. Према «Штамп», јуче је краљ потписао савез српско-црногорски у погледу заједничке акције у случају рата.

Турски захтјеви

Цариград, 15. октобра. Управа Јавних Дугова поднијела је јуче Порти представку за њена потраживања односно бугарског данка и дуговања источно румелиског, а тако и њен дио у дугу државе Турске, који ће се исплатити од Грчке, Србије, Црне Горе и Бугарске. Ова потраживања оснивају се на Берлинском Уговору, конвенцијом турско-грчком од 1881 и мухашеримском декрету. Што се тиче Бугарске износ дуга прелази 300 милиона франака.

Велики везир саопштио је јуче извјесним дипломатима да је одговор портин односно програма конференције већ завршен и да ће се ускоро отпавити.

Према дипломатским извјештајима изгледа да су преговори турско-бугарски узели повољнији облик.

Црногорци у Риму

Рим, 14. октобра. Титони је данас примио црногорског предсједника министарства Томановића и Поповића, народног посланика.

Срби у Петрограду

Петроград, 14. октобра. Посланик Поповић пошао је на сусрет Краљевићу Ђорђу. Цар ће сјутра примити изванредног изасланика црногорског Мијушковића.

Телеграм из Жабљана

Жабљак, 15. октобра (учитељ Гломазић). — Овдје доћеше надзорник Џемовић, правник Делевић и учитељ Зечевић и изјавише опште расположење прекограничне браће против Аустрије. Грађанство на челу с командиром Кнежевљевићем, приредило је огромно весеље.